
INVENTÁŘ PROMISKUITY

Závěrečná zpráva z projektu #181 pro předmět PCH1D

Obsah

Promiskuita	1
Tvorba položek	2
Práce s daty a charakteristika výzkumného souboru	2
Faktorová analýza	3
Testové položky a výpočet hrubého skóru	5
Stabilita v čase	6
Vnitřní konzistence	7
Faktorová validita	8
Kriteriální validita	9
Orienteční normy	10
Závěr	11
Přehled tabulek a grafů	12

Promiskuita

Promiskuita je v psychologickém slovníku definovaná jako „*časté střídání sexuálních partnerů bez hlubšího citového vztahu a zodpovědného výběru*“ (Hartl & Hartlová, 2010, 457). V lékařském slovníku se vymezena jako „*časté střídání sexuálních partnerů. Někdy může být projevem hypersexuality, jindy výrazem pocitů frustrace a méněcennosti, provází občas i některé duševní choroby*“ (Vokurka & Hugo, 2002, 680).

Sexuální chování souvisí s potřebou přežití a rozmnožování. Za miliony let evoluce v nás přírodní výběr vypěstoval například mechanismy hladu pro řešení problému výživy organismu či emoce jako strach a vztek, které motivují k útěku před predátory nebo právě strategie sexuální, jež jsou adaptivním řešením problémů s milostným aktem. Sexuální strategie, které příslušníci každého pohlaví využívají k výběru, přivábení a udržení si partnera. Pohlavní rozdíly v sexuálních strategiích se projevují především ve větší dostupnosti, větší vzrušivosti a menší citové vázanosti u mužů (Weiss, 2010).

Je obecně známo, že muži na celém světě chtějí fyzicky přitažlivé, mladé a sexuálně loajální manželky, které jenom jim zůstanou věrné. Tyto preference jsou univerzální ve všech kulturách, jsou hluboce zakořeněnými, evolučně vyvinutými mechanismy, které řídí naše namlouvací rozhodování.

Při volbě partnera je důležité, zda hledají dlouhodobou nebo krátkodobou známost. Náročné požadavky na vlastnosti partnera jsou při krátkodobém sexuálním vztahu změkčeny a tím se zajistí větší počet potencionálních milenek či milenců. Muži ustupují ze svých nároků v mnoha vlastnostech a ve větší míře než ženy. Ženy ve studii, která se zabývala krátkodobými vztahy, udávaly, že u dočasných milenců oceňují, když mají extravagantní životní styl a nešetří na nich svými ekonomickými zdroji (Buss, 2009).

Pro obě pohlaví znamená promiskuitní životní styl určitý druh hazardu. Mezi největší rizika patří sexuálně přenosné pohlavní nemoci, například HIV, kapavka, herpes, syfilis nebo chlamydiové infekce (Weiss, 2010).

Sexuální normy jsou různé, jsou dány kulturou a přenášejí se vlivem rodinné výchovy, náboženství, politického systému, vrstevníků a médií. Pohled na promiskuitu není jednotný a jedinci jsou v názorech na ni ovlivněni mnoha faktory. V současné době je sexuální morálka na našem území uvolněná, neboť od žen se již neočekává cudnost a panenství před

manželstvím. Mezi významné historické mezníky patří například vynález antikoncepce, povolení potratů, emancipace žen a mnoho dalších (Zvěřina & Weiss, 2001).

Tvorba položek

Při tvorbě položek testu jsme vycházeli z definice slova promiskuita aneb „že se jedná o promíšení, střídání (z lat. *promiscuus*= promíchaný), ale většinou se tímto pojmem rozumí typ sexuálního chování charakterizovaný častým, náhodným, nezávazným střídáním sexuálních partnerů (Sociologický ústav AV ČR, n. d.) a také z určité obecné znalosti toho, jaké chování se vyskytuje u promiskuitního jedince. V rámci toho jsme zformulovali následujících 14 položek:

1. Nevěřím, že člověk může vydržet být věrný v dlouhodobém partnerském vztahu.
2. Nevyhledávám „sex na jednu noc“.
3. Často a rád(a) flirtuji.
4. Mám strach z přenosných pohlavních chorob.
5. Dokážu si přestavit žít/ žíti v otevřeném vztahu (mám stálého partnera, ale oba máme jednoho/ několik dalších sexuálních partnerů).
6. Pokud mám náhodný sex s člověkem, kterého příliš neznám, vždy používám nějakou formu sexuální ochrany.
7. Mám vysokou potřebu sexu – potřebuji ho několikrát týdně, denně.
8. Své partnerce/ partnerovi jsem nikdy nebyl(a) nevěrný(á).
9. V sexu rád(a) experimentuji – vyhledávám nové zážitky.
10. V partnerském vztahu je pro mě nejdůležitější věrnost.
11. K tomu, abych měl(a) s někým sex, nepotřebuji cítit žádné city.
12. Věřím v lásku na celý život.
13. Po delší době se v partnerském vztahu začnu nudit.
14. Sex v mém životě nehraje zásadní roli.

Položky 1, 3, 5, 7, 9, 11 a 13 byly klasicky skórované položky, otázky 2, 4, 6, 8, 10, 12 a 14 byly inverzní. Respondenti položky hodnotili na následující čtyřstupňové Likertově škále:

1 Naprosto nesouhlasím	2 Spíš nesouhlasím	3 Spíš souhlasím	4 Naprosto souhlasím
------------------------------	-----------------------	---------------------	-------------------------

Práce s daty a charakteristika výzkumného souboru

Celkově se našeho výzkumu zúčastnilo 480 respondentů. V rámci čistění dat jsme museli vyřadit devět probandů, u nichž byly shledány znaky nedbale vyplněných dotazníků –například tito participanti odpověděli na všechny otázky stejnou možností ve spojení s velmi krátkým časem vyplnění každé jednotlivé položky.

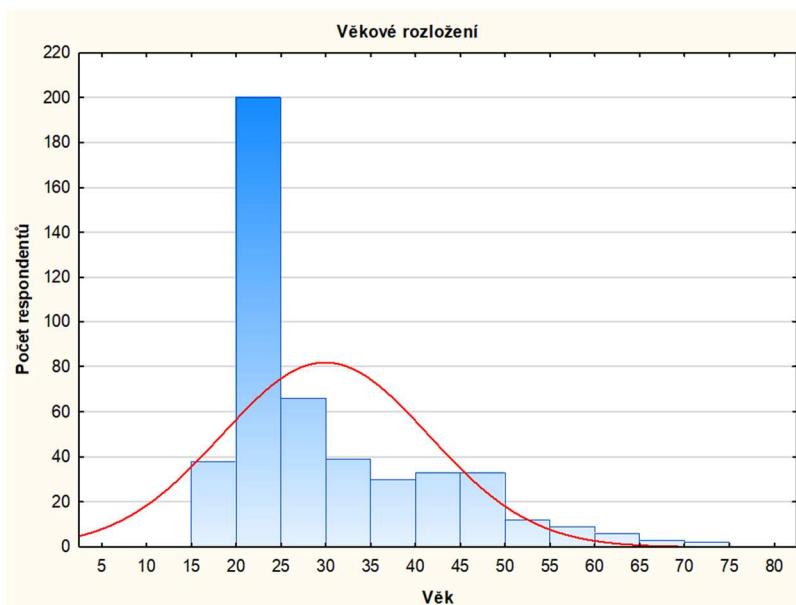
Do výzkumného souboru, s nímž jsme v naší analýzy pracovali, tedy bylo zařazeno **471 respondentů**, 127 mužů a 344 žen.

Věk byl u participantů vypočítán tím způsobem, že jsme od současného roku 2019 odečetli ročník jejich narození (nemusí se tedy jednat o úplně přesný údaj). Tímto způsobem jsme zjistili, že průměrný věk (M) účastníků byl **29,59**, se směrodatnou odchylkou (SD) **11,48**, minimem (Min) **15** a maximem (Max) **72**.

Tabulka 1: Charakteristika výzkumného souboru z hlediska pohlaví a věku

	pohlaví	N	M	SD	Min	Max
věk	muži	127	28,30	10,17	16	72
věk	ženy	344	30,07	11,91	15	70

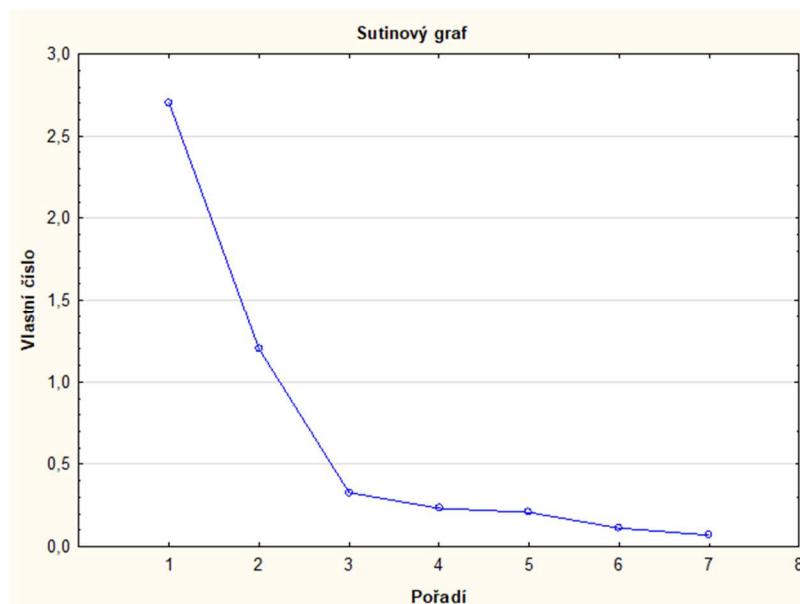
Graf 1: Histogram věkového rozložení respondentů

Faktorová analýza

K provedení faktorové analýzy jsme se rozhodli provést explorační faktorovou analýzu (EFA). Očekávali jsme na našem souboru nalezení dvoufaktorového modelu, kdy první faktor měla představovat *sexuální appetenci* (ta se měla projevit u klasických položek) a druhý *sexuální umírněnost, zdrženlivost* (ten měl být zaznamenán u inverzních položek). Výsledky za použití rotace Varimax s Kaiserovou normalizací byly následující:

Graf 2: Sutinový graf pro 14 položek

Tabulka 2: Vztah jednotlivých položek k faktorům a komunalita

Položka	Faktor 1	Faktor 2	Komunality
1	0,46	0,03	0,23
2	0,34	0,24	0,17
3	0,40	0,35	0,25
4	0,11	0,00	0,07
5	0,54	0,04	0,25
6	0,22	0,02	0,10
7	-0,02	0,73	0,35
8	0,54	0,17	0,30
9	0,09	0,58	0,25
10	0,62	0,00	0,32
11	0,40	0,27	0,24
12	0,57	0,02	0,26
13	0,55	0,11	0,27
14	0,02	0,60	0,28
Rozptyl	2,30	1,50	
Procento rozptylu	0,16	0,11	

Poznámka: Faktorové náboje s hodnotou nad 0,35 jsou zvýrazněny tučným písmem, naopak faktorové náboje s hodnotou pod 0,35 jsou zaznačeny šedě.

V námi provedené EFA se za využití pravidla vlastního čísla vyššího než jedna potvrdila existence dvou faktorů – i když poněkud jinak, než jsme původně očekávali. První faktor jsme se rozhodli označit jako *tendence k závazku* a spadají pod něj položky 1, 3, 5, 8, 10, 11, 12 a 13, dohromady tedy 8 položek. Tato subškála je nejvíce sycena položkou 10, „*v partnerském vztahu je pro mě nejdůležitější věrnost*“.

Druhý faktor jsme pojmenovali jako *sexuální apetenci* a dle výsledků EFA do něho zařadili položky 7, 9 a 14, celkem se tedy jednalo o 3 položky. V této subškále dosáhla největší váhy položka číslo 7, „*mám vysokou potřebu sexu, potřebuji ho několikrát týdně, denně.*“

Položky 2, 4 a 6 nezaznamenaly ani u jednoho faktoru velikost náboje nad 0,35 – projevovaly se tedy i velmi nízkou komunalitou. Dvoufaktorový model vysvětloval 27 % rozptylu odpovědí na našich 14 položek.

Testové položky a výpočet hrubého skóru

Na základě výsledků faktorové analýzy jsme zvolili dvoufaktorové řešení, nicméně jsme se rozhodli pro vyřazení položek 2,4 a 6 z důvodů již výše zmíněných. Vzniklý inventář tedy obsahuje jedenáct otázek, kde osm položek hodnotí *tendenci k závazku* a tři položky se vztahují k subškále *sexuální apetence*, jak je možno vidět v následující tabulce.

Tabulka 3: Výsledná I položková podoba Inventáře promiskuity

Položka Znění položky

Tendence k závazku

- 1** Nevěřím, že člověk může vydržet být věrný v dlouhodobém partnerském vztahu
3 Často a rád flirtuji.
5 Dokážu si představit žít/ žiji v otevřeném vztahu (mám stálého partnera, ale oba máme jednoho / několik dalších sexuálních partnerů).
8* Své partnerce / partnerovi jsem nikdy nebyl(a) nevěrný(á).
10* V partnerském vztahu je pro mě nejdůležitější věrnost.
11 K tomu, abych měl(a) s někým sex, nepotřebuji cítit žádné city.
12* Věřím v lásku na celý život.
13 Po delší době se v partnerském vztahu začnu nudit.

Sexuální apetence

- 7** Mám vysokou potřebu sexu – potřebuji ho několikrát týdně, denně.
9 V sexu rád(a) experimentuji – vyhledávám nové zážitky.
14* Sex v mémuž životě nehráje zásadní roli.

Poznámka: položky označené * jsou inverzní.

Výsledný hrubý skór získáme součtem jednotlivých položek. Před touto operací je nutno rekódovat inverzní položky (otázky 8, 10, 12 a 14). Získaný hrubý skór, který značí míru promiskuity jedince, se může pohybovat v intervalu 11 – 44 bodů.

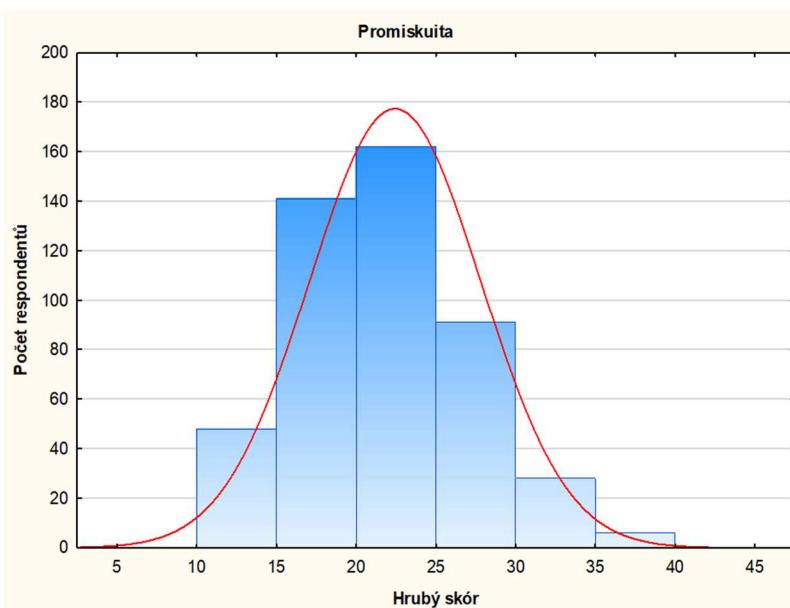
Podobným způsobem je možno si také vypočítat výsledky dílčích subškál inventáře, kdy se u faktoru *tendence k závazku* může získané skóre pohybovat v rozmezí 8 – 32 bodů a u subškály *sexuální apetence* 3 – 12 bodů.

Výsledky námi zjištěného hrubého skóru promiskuity u našeho souboru jsou shrnutý v následující tabulce a histogramu:

Tabulka 4: Popisné charakteristiky hrubého skóru promiskuity

	N	M	SD	MIN	MAX
Promiskuita	471	22,46	5,25	12	38

Graf 3: Histogram promiskuity

Stabilita v čase

Pro výpočet reliability – stability v čase jsme získali 18 respondentů, kteří vyplnili test s odstupem času podruhé. Z těchto **18** respondentů byli **4 muži** a **14 žen**. Časový odstup obou administrací se pohyboval mezi **7 a 20 dní**, medián **10,5 dne**.

Nejdříve jsme si převedli inverzní položky a spočítali hrubé skóry respondentů v MS Excel a následně výsledky vložili do programu Statistica, kde jsme provedli korelací hrubých skóřů mezi prvním a druhým měřením. Stabilita v čase nám vychází pro celkovou promiskuitu 0,93 – což svědčí pro dostatečně spolehlivou metodu. Tento výsledek nemůžeme brát za směrodatný, neboť se obecně doporučuje mít větší časový rozestup mezi dvěma měřeními alespoň 3 měsíce. V našem případě mohl být výsledek nadhodnocen v důsledku možného zapamatování si

předchozích odpovědí. Dalším faktem je, že jsme získali jen malé množství respondentů, kteří test vyplnili podruhé.

Reliabilita v čase pro škálu celková promiskuita: **0,93**

Reliabilita v čase pro subškálu tendence k závazku: **0,87**

Reliabilita v čase pro subškálu sexuální apetence: **0,94**

Vnitřní konzistence

Pro zjištění reliability jednotlivých subškál i celkové škály jsme použili Cronbachův koeficient alfa.

Vnitřní konzistence celkové škály promiskuity dosahuje hodnoty **0,73** – což svědčí o dostatečné reliabilitě.

(M: 22,4, SD: 5,25, valid N: 471, Cronbach alpha: 0,73)

Tabulka 5: *Ukazatelé reliability celkové škály*

	prv. – celk. korelace	alfa po odstranění
p1	0,344	0,720
p3	0,450	0,700
p5	0,390	0,710
p7	0,290	0,720
p8	0,450	0,700
p9	0,320	0,720
p10	0,420	0,700
p11	0,390	0,710
p12	0,400	0,710
p13	0,440	0,700
p14	0,270	0,730

Dále jsme provedli výpočet Cronbachův koeficient alfa u každé subškály:

Vnitřní konzistence subškály tendence k závazku: **0,74**

Tabulka 6: *Ukazatelé reliability subškály závazku*

	prv. – celk. korelace	alfa po odstranění
p1	0,4	0,72
p3	0,4	0,72
p5	0,45	0,71
p8	0,48	0,71
p10	0,5	0,71
p11	0,35	0,73
p12	0,47	0,71
p13	0,49	0,71

Vnitřní konzistence subškály sexuální apetence: **0,67** – což nesvědčí pro dostatečnou reliabilitu. Můžeme si všimnout nízké korelace celku s položkou 9. Avšak tato položka dle hodnot "alfa po odstranění" nevykazuje navýšení hodnoty alfa.

Tato nízká hodnota 0,67 může být dána nedostatečným počtem položek. Proto jsme se pomocí prorockého vzorce snažili zjistit, kolik bychom museli přidat položek, aby stoupla hodnota alfa nad 0,7 a zjistili jsme, že postačí přidat pouze jednu položku.

Tabulka 7: *Ukazatelé reliability subškály sexuální apetence*

	prv. – celk. korelace	alfa po odstranění
p7	0,58	0,43
p9	0,4	0,66
p14	0,47	0,59

Faktorová validita

V rámci ověření faktorové validity metody jsme provedli EFA s rotací Varimax a Kaiserovou normalizací na námi vybraných jedenácti položkách – výsledky prezentujeme v tabulce 8.

Rozložení faktorových nábojů poměrně odpovídá našemu dvou dimenzionálnímu modelu, kde je první škála *tendence k závazku* sycena osmi položkami a na druhé škále *sexuální apetence* se v hlavní míře podílejí zbývající tři položky. Určité výhrady můžeme mít k položkám 3 a 11, jež jsou z velké části syceny oběma faktory. Všechny položky disponují spíše nižší komunalitou, námi zvolený model vysvětluje rozptyl 33 % odpovědí na našich jedenáct otázek.

Tabulka 8: Faktorové náboje EFA na 11položkovém inventáři

Položka	Závazek ve vztahovém chování	Sexuální apetence	Komunalita
1	0,48	0,03	0,22
3	0,40	0,33	0,23
5	0,55	0,02	0,24
7	0,01	0,76	0,34
8	0,53	0,15	0,28
9	0,10	0,54	0,24
10	0,61	0,00	0,30
11	0,38	0,25	0,21
12	0,58	0,01	0,25
13	0,56	0,10	0,26
14	0,03	0,60	0,27
Rozptyl	2,15	1,43	
Procento rozptylu	0,20	0,13	

Poznámka: faktorové náboje s hodnotou nad 0,35 jsou zvýrazněny tučným písmem, naopak faktorové náboje s hodnotou pod 0,35 jsou zaznačeny šedě.

Kriteriální validita

Pro ověření validity jsme na závěr dotazníku umístili otázku: „Prosím číselně uveďte, kolik jste v životě měli sexuálních partnerů / partnerek.“

Očekávali jsme, že respondenti s vyšším hrubým skórem budou dosahovat vyššího počtu bodů v naší validizační otázce. A tedy naším předpokladem bylo to, že respondenti s vyšším skórem získaným v dotazníku promiskuity budou mít vyšší počet sexuálních partnerů. Ze souboru jsme vyřadili respondenty, kteří odpověd' na validizační otázku neuvedli. Pokud uvedli počet partnerů v nějakém rozmezí, převedli jsme toto na průměr. Na základě uvedených hodnot jsme vypočítali u 334 respondentů koreaci mezi validizačním kritériem (uvedeným konkrétním číslem) a hrubým skórem respondentů. Zjistili jsme silnou koreaci hrubého skóru s validizačním kritériem u celkové škály promiskuity ($r = 0,51$, $N = 334$, $p < 0,05$).

Orientační normy

Tabulka 9: Hrubý skór celkové škály promiskuity u mužů a žen různého věku

Pohlaví / Věkové rozpětí	N	M	SD
Ženy	344	21,834	5,104
18-	10	23,300	3,802
<18;27)	183	21,672	4,986
<27;33)	45	22,333	4,819
<34;44)	54	22,463	5,421
<45;65)	48	21,083	5,834
65+	4	20,500	1,732
Muži	127	24,142	5,294
18-	4	25,750	10,210
<18;27)	72	24,097	5,013
<27;33)	24	23,833	5,130
<34;44)	14	23,643	6,452
<45;65)	12	25,333	4,716
65+	1	21,000	
Suma	471	22,456	5,251

Jak je patrné z tabulky 9, v našem měřeném rysu se objevují nepřehlédnutelné rozdíly mezi muži a ženami a zároveň jsou pro obě pohlaví patrné rozdíly i v krajních věkových intervalech 18- a 65+. Z uvedených důvodů jsme se rozhodli náš test opatřit normami rozdelenými podle pohlaví a normy ohraničit věkovým rozpětím 18 – 65 let.

Pro tvorbu norem jsme použili nelineární "plošnou" transformaci, při které byly hodnoty hrubého skóru převedeny na percentil a následně byly jednotlivé percentily převedeny s pomocí kvantilu normálního rozdělení na Z-skór. Ten jsme pak upravili do podoby stanic, který se nám zdál vhodný pro prezentaci výsledků. Důvodem volby nelineární transformace je tvar histogramu hrubých skórů (viz graf 3) .

Staninové normy ilustruje tabulka 10 na následující stránce.

Tabulka 10: Faktorové zátěže

Stanin	Muži			Ženy		
	Závazek ve vztahovém chování	Sexuální apetence	Celková škála	Závazek ve vztahovém chování	Sexuální apetence	Celková škála
1	8 – 9	3 – 5	11 – 15	8	3 – 4	11 – 14
2	10	6	16 – 18	9	5	15
3	11 – 12	7	19 – 20	10 – 11	6	16 – 18
4	13 – 14	8	21 – 23	12 – 13	7	19 – 20
5	15 – 17	9	24 – 25	14 – 15	8	21 – 23
6	18	10	26 – 28	16 – 18	9	24 – 26
7	19 – 22	11	29 – 31	19 – 20	10	27 – 29
8	23 – 24	12	32 – 33	21 – 23	11 – 12	30 – 32
9	25 – 32		34 – 44	24 – 32		33 – 44

Legenda pro převode hrubého skóru na stanin:

Vyhledejte příslušnou buňku ve sloupci dané škály a pohlaví, který obsahuje hodnotu zjištěného hrubého skóru.

V prvním sloupečku příslušného rádku pak najdete odpovídající stanin.

Závěr

Naším cílem bylo vytvořit metodu, jež by mohla sloužit jako screeningový nástroj míry promiskuitního chování jedince. Přestože náš inventář disponuje jak uspokojivou kriteriální validitou, tak i poměrně dobrou reliabilitou (zejména co se týče stability v čase), můžeme shledat několik nedostatků.

Za jeden z největších považujeme fakt, že naše metoda vysvětluje pouze 33 % rozptylu odpovědí. Přestože je promiskuita obecně poměrně komplikovaný jev, který nemá jednoznačnou definici, výsledky svědčí o tom, že se nám u položek našeho inventáře nepovedlo pokrýt celé rozmanité spektrum jevů spadající pod promiskuitní chování.

Jako problematické se také ukázaly být inverzní položky inventáře, kdy tři tyto otázky musely být z konečného znění kompletně vyrazeny z důvodu nízkých faktorových nábojů a komunality (položka se dle reakcí probandů ukázala být také špatně formulovaná). Z tohoto důvodu naše první výsledná škála *tendence k závazku* obsahuje osm otázek a druhá *sexuální apetence* pouze tři, jedná se tedy o poměrně nevyvážený počet.

Z těchto důvodů doporučujeme případně v praxi používat *Inventář promiskuity* s určitou mírou obezřetnosti, spíše jako pomocný diagnostický ukazatel, jako žádoucí se rozhodně ukazuje být využití klinických, kvalitativních metod jako jsou rozhovor, pozorování nebo anamnéza, tyto techniky můžou více i více objasnit odpovědi na jednotlivé položky.

Také doporučujeme pracovat pouze s celkovým skórem promiskuity – a ne tedy s dílčími škálami našeho inventáře.

Seznam použité literatury

- Buss, D. M. (2009). *Evoluce touhy: [strategie sexuálního chování]*. Praha: Dauphin.
- Hartl, P., & Hartlová, H. (2010). *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál.
- Sociologický ústav AV ČR (n. d.). *Sociologická encyklopédie: promiskuita*. Převzato z <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Promiskuita>.
- Vokurka, M. & Hugo, J. (2002). *Velký lékařský slovník* (2. vydání). Praha: Maxdorf.
- Weiss, P. (2010). *Sexuologie*. Praha: Grada Publishing.
- Zvěřina, J. & Weiss, P. (2001). *Sexuální chování v ČR – situace a trendy*. Praha: Portál.

Přehled tabulek a grafů

Tabulka 1: Charakteristika výzkumného souboru z hlediska pohlaví a věku	3
Tabulka 2: Vztah jednotlivých položek k faktorům a komunalitám	4
Tabulka 3: Výsledná 11položková podoba Inventáře promiskuity.....	5
Tabulka 4: Popisné charakteristiky hrubého skóru promiskuity	6
Tabulka 5: Ukazatelé reliability celkové škály	7
Tabulka 6: Ukazatelé reliability subškály závazku.....	8
Tabulka 7: Ukazatelé reliability subškály sexuální apetence	8
Tabulka 8: Faktorové náboje EFA na 11položkovém inventáři	9
Tabulka 9: Hrubý skór celkové škály promiskuity u mužů a žen různého věku	10
Tabulka 10: Faktorové zátěže	11
Graf 1: Histogram věkového rozložení respondentů	3
Graf 2: Sutinový graf pro 14 položek	4
Graf 3: Histogram promiskuity	6